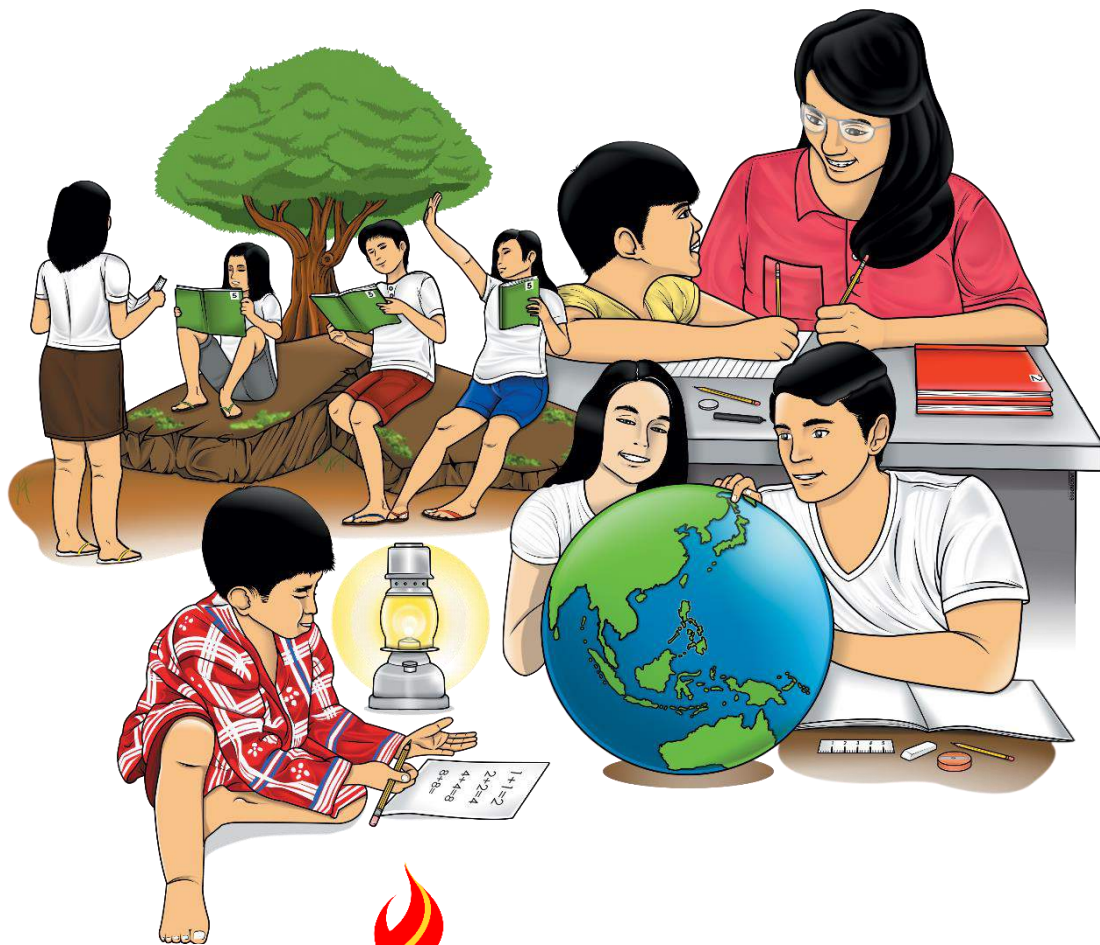

Edukasyon sa Pagpapakatao

Ikaapat na Markahan – Modyul 1: Ispiritwalidad: Nagpapaunlad ng Pagkatao

**Edukasyon sa Pagpapakatao– Ikaanim na Baitang
Alternative Delivery Mode**

Ikaapat na Markahan –Modyul 1:

**• Ispiritwalidad: Nagpapaunlad ng Pagkatao
Unang Edisyon, 2020**

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o *trademark*, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Jeanne M. Cabarles	Baby Alleah S. Mercado
Editor :	Lani A. Palma	Annamor M. Eleccion
Tagasuri:	Lani A. Palma Miriam T. Lima	Annamor M. Eleccion
Tagaguhit:	Anthony Cordilla	
Tagalapat:	Japeth N. Pagonzaga Llaine Grace B. Coronel	Armored T. Balibagoso Jose Karrlo G. Barro
Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma Elena P. Gonzaga Miriam T. Lima Regie B. Sama Annamor M. Eleccion	Josilyn S. Solana Donald T. Genine Renato T. Ballesteros Ronie T. Tababa Lani A. Palma

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region VI

Office Address: Duran Street, Iloilo City

Contact: (033) 336-2816 (033) 509-7653

E-mail Address: region6@deped.gov.ph

Edukasyon sa Pagpapakatao

**Ika-Apat na Markahan–Modyul 4:
Ispiritwalidad: Nagpapaunlad ng
Pagkatao**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anomang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Sa modyul na ito ating malalaman na ang bawat isa ay may kanya-kanyang pinaniwawalaan. Tayo ay naniniwala na may Diyos na gumagabay sa lahat ng ating mga gawain. At sa paniniwalang ito ang bawat tao ay may karapatang igalang anuman ang kanilang relihiyong paniniwalaan. Lahat tayo ay may iba't ibang antas ng pananampalataya sa Diyos. Maaaring mas malalim ang paniniwala ng isa kaysa sa isa, ngunit pareho silang mayroon nito. Kapag pinauunlad at ginamit natin ito sa tama, dito makikita ang pagkakaroon ng mabuting kalooban ng isang tao anuman ang kanyang pinaniwalaan sa aspetong pang- ispiritwalidad.

Sa katapusan ng modyul na ito, inaasahang masagot mo ang tanong na ito: Paano mo napapatunayan na nagpapaunlad ng pagkatao ang ispiritwalidad?

Sa modyul na ito, inaasahang maipamalas mo ang mga sumusunod na kaalaman, kakayahan at pang-unawa.

1. Napatutunayan na nagpapaunlad ng pagkatao ang ispiritwalidad.
 - a. Naipapaliwanag na ispiritwalidad ang pagkakaroon ng mabuting pagkatao anuman ang paniniwala

Subukin

Panuto: Lagyan ng **tsek (/)** ang bilang kung ang pahayag ay nagpapaliwanag ng pag-unlad ng pagkatao o pang-inspiritwalidad at **ekis (x)** naman kung hindi. Isulat sa sagutang papel ang iyong sagot.

- _____ 1. Sa tuwing inaalagaan at inaalala ni Rosa ang kanyang nanay, sinisigurado niya na nasa mabuting kalagayan ito.
- _____ 2. Tuwing araw ng Linggo ay ipinapaalala ni Jepoy ang oras ng misa sa kanyang mga kaibigang sina Janice, Lorgin at Jed.
- _____ 3. Si Kentoy ay nagtatalaga sa kanyang mga kapatid kung sino ang mananalangin tuwing sila ay nagsasalo-salo sa pagkain.
- _____ 4. Sa tuwing dumarating sa tahanan nina Ryan ang kanyang lola, mabilis niya itong sinasalubong upang magmano at magbigay-galang.

- _____ 5. Si Katya ay nananalangin na sana ay nasa mabuting kalagayan ang nanay niyang *Overseas Filipino Worker* o *OFW*.
- _____ 6. Nakaugalian na ni Jomer na mangopya ng takdang aralin sa kanyang kamag-aral.
- _____ 7. Laging pinupuna ni Aling Edna ang mga ginagawa ni Aling Elma sa kanilang tahanan.
- _____ 8. Si Patricia ay masayang nakatulong sa mga nabiktima ng mga bagyong Rolly at Ulysses.
- _____ 9. Sa tuwina ay pinapaalalahanan ni Aling Susie ang kanyang mga anak na maging matulungin at maging mabait sa kapwa.
- _____ 10. Masayang inaalagaan ni Reya ang mga tanim na halaman ng kanyang lola.

Aralin

1

Ispiritwalidad: Nagpapaunlad ng Pagkatao Anuman ang Paniniwala

Ang ispiritwalidad at pananalampataya ng bawat tao ay malaking bahaging ginagampanan sa paghubog ng kanyang mabuting pagkatao. Bawat gawain natin na may kinalaman sa-aspektong ispiritwal ay ginagawa natin nang may pagsasaalang-alang sa pagpapaunlad ng ating kabutihang-loob. Ang palagiang paglapit sa Diyos sa pamamagitan ng pag-aaral sa kanyang salita at pagdarasal ay mas lalong naghuhubog sa atin upang maging mabuting tao.

Halina't tuklasin ang pagsasabuhay na may positibong pananaw bilang patunay sa pag-unlad ng ispiritwalidad.

Balikan

Halina't balikan ang nakaraang aralin na makakatulong sa iyo upang maiugnay mo ang mga nakaraang leksyon sa kasalukuyan.

Panuto: Basahin ang mga pahayag. Kapag tama ang pahayag, lagyan ng **tsek (/)** ang bilang at **ekis (x)** kung mali. Ilagay ang iyong sagot sa kuwaderno.

- _____ 1. Gayahin ang mga lumalabag sa batas trapiko upang mapadali ang biyahe.
- _____ 2. Paalalahanan ang mga kamag-aral sa pagtawid sa *pedestrian lanes*.
- _____ 3. Manahimik kapag may mga nakitang nagtatapon ng basura sa mga imburnal o kanal.
- _____ 4. Makilahok sa mga *Clean Up Drives* sa paaralan o pamayanan.
- _____ 5. Ipagbigay-alam sa Kapitan ng Barangay ang mga basurerong kumukuha lamang ng mga basura kapag sila ay binigyan ng pera.

Tuklasin

Panuto: Piliin ang pinakaangkop na kasagutan sa bawat tanong. Isulat ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel.

1. "Huwag kang mag-alala, may awa ang Diyos. Hindi Niya tayo pababayaan" Ano ang ibig sabihin nito nang sabihin ito ni Aling Josefa kay Mang Jose?
 - A. Anuman ang problemang darating, isumbong lamang sa asawa at siya ay pabayaan na lamang.
 - B. Ang problema ay dapat pabayaan at huwag nang harapin.
 - C. Manalangin ng taimtim kung ano ang mabuting gawin para ito ay mabigyan ng solusyon.
 - D. Ipapaubaya sa Diyos ang problema.

2. Si Karen ay may kaklaseng may ibang paniniwala kaysa kanya. Isang araw, nakita niya ang kanyang kaklase na walang baon. Ano ang nararapat niyang gawin kahit sila ay may iba-ibang pinaniniwalaan?
 - A. Pabayaang niya itong nakatingin sa kaniyang kinakain.
 - B. Alukin niya ito at bigyan kahit kaunti mula sa kanyang baon kahit alam niyang ito ay may ibang pinaniniwalaan.
 - C. Pagtawanan niya ito dahil wala siyang baon.
 - D. Huwag pansinin ang kaklaseng walang baon.
3. Paano mo maipapakita ang iyong pagiging mabuting tao sa iyong kapwa?
 - A. Pagtulong sa kaklaseng naapektuhan ng sakuna.
 - B. Pabayaang ang kaklaseng umiiyak dahil nasunugan ng bahay.
 - C. Hindi pansinin ang kapitbahay na walang makain dahil sila ay may ibang pinaniniwalaan.
 - D. Iwasan ang pagtulong baka maubos ang pera.
4. Sino sa mga mag-aaral ang nagpapakita ng may magandang kaugalian ng mabuting pagkatao anuman ang kanilang paniniwala?
 - A. Si Susana ay pinababayaang ang matandang tumatawid sa daan na nag-iisa.
 - B. Si Ramonito ay hindi tumutulong sa kanyang mga kapatid sa gawaing bahay.
 - C. Si Perla ay hindi sumusunod sa utos ng kanyang kuya tuwing siya ay inuutusan.
 - D. Si Jeanne na ginagawa ang mga gawain sa kanilang bahay kahit siya ay hindi na inuutusan.
5. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapakita ng paggalang sa iba't ibang paniniwala na mayroon ang bawat tao?
 - A. Nakikipagtalos si Lyn sa pamamagitan ng pagbibigay ng komento sa *social media* upang ipagtanggol na tama ang kanyang paniniwala.
 - B. Namigay sina Jun ng mga *relief goods* sa mga nasalanta ng bagyo sa kondisyon na sila ay makikianib sa kanilang relihiyon.
 - C. Pumili ng mga kagrupong si Ben na may katulad na paniniwala sa kanya.
 - D. Bago ang kanyang kaarawan, tinanong ni Ellaine ang kanyang mga kaibigan kung mayroong ipinagbabawal na kainin sa kani-kanilang mga relihiyon

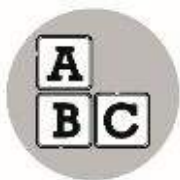
Suriin

Bawat isa sa atin ay may kani-kaniyang relihiyong kinagisnan. Ito ang tumutulong sa isang tao upang mapaunlad o mapalago ang kanyang ispiritwalidad at personal na relasyon sa Diyos. Ang paniniwalang ito, ang siyang ating gabay para tayo ay maging isang mabuting tao sa ating kapwa. Marapat ding mamuhay nang may paggalang sa pagkakaiba-iba ng ating mga paniniwala.

Narito ang ilan sa mga gawain na nagpapaunlad ng ispiritwalidad na pagkatao ng isang indibidwal at maaaring magpakita ng mabuting pagkatao sa sinumang may ibang paniniwala:

Iba-iba man ang relihiyon na ating kinabibilangan, dapat nating igalang at respetuhin ating pagkakaiba-iba sa ating mga pinaniniwalaan. Ito ang humuhubog sa ating pagkatao at aspetong pang-ispiritwalidad na nagpapaunlad sa ating pagkatao.

Pagyamanin

Gawain 1

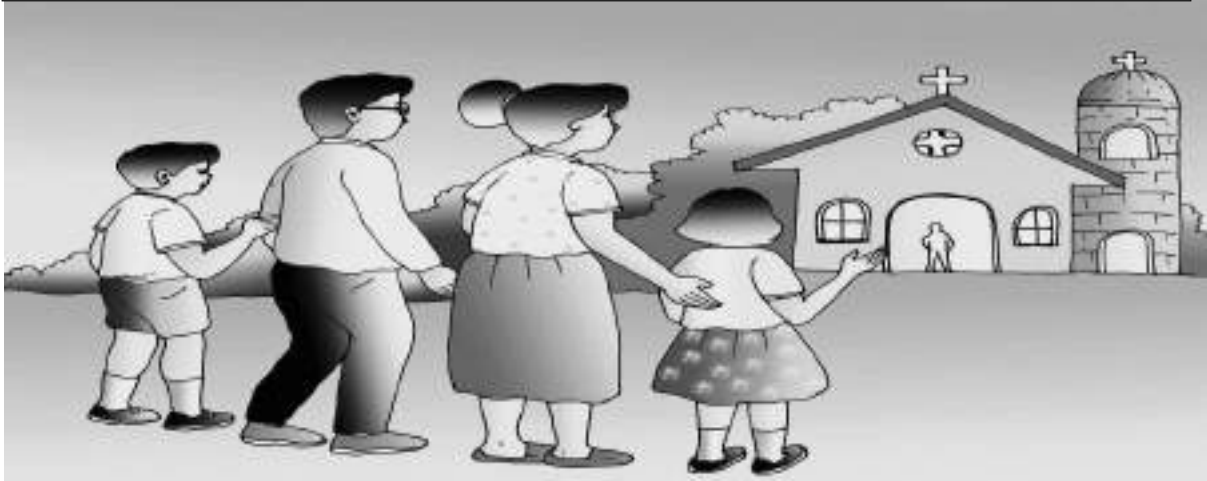
Panuto: Basahin at suriin ang mga pangungusap. Isulat ang **Tama** kung ang pahayag ay nagpapakita ng mabuting pagkatao sa pamamagitan ng paggalang sa iba't ibang paniniwala, at **Mali** naman kung hindi. Isulat sa sagutang papel ang iyong sagot.

- _____ 1. Paggalang o pagrespeto sa mga pook-dasalan ng ibang relihiyon.
- _____ 2. Nakipagkaibigan si Jorelyn sa kanyang kamag-aral kahit may magkaibang uri sila ng pananampalataya.
- _____ 3. Nais ni Angie na ihiwalay sa grupo ang kaklaseng Muslim dahil magkaiba ang kanilang opinyon tungkol sa kanilang proyekto.
- _____ 4. Pinipilit ni Maymay na kumain ng pagkaing ipinagbabawal sa kanilang relihiyon ang kanyang kamag-aral na si Tara.
- _____ 5. Inanyayahan ni Crystel si Cannie na magsimba. Magkaiba man ang kanilang paniniwala, nakinig pa rin sa mensahe ng pari si Cannie habang nasa loob ng simbahan at sumusunod sa mga awit.

Gawain 2

Panuto: Basahin at unawain ang kuwento. Tukuyin ang pangyayaring nagpapakita ng pagkakaroon ng mabuting pagkatao at paggalang sa iba't ibang paniniwala. Isulat ang bahaging ito sa sagutang papel.

Ang mag-asawang Mang Jose at Aling Josefa ay laging nagsisimba tuwing Linggo.

Ito ay kinaugaliang gawain ng mag-anak na nagpapalakas ng kanilang pananampalataya.

Tinuturuan nila ang kanilang mga anak na magdasal bago kumain at magdasal bago matulog sa gabi.

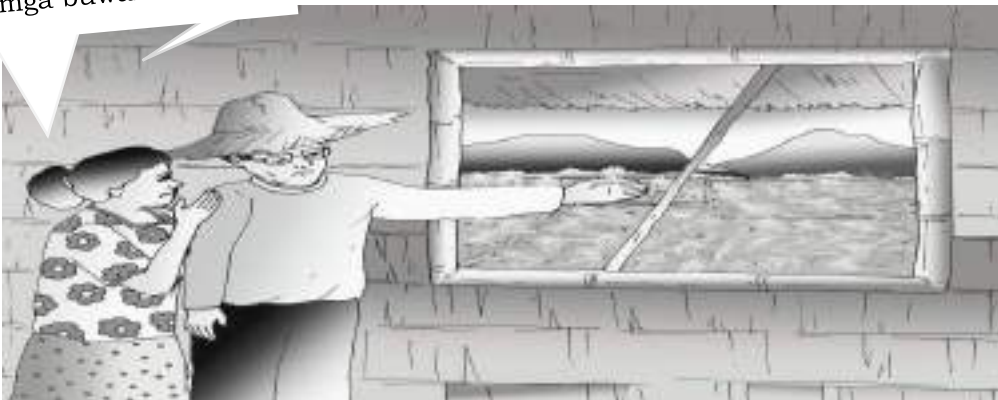

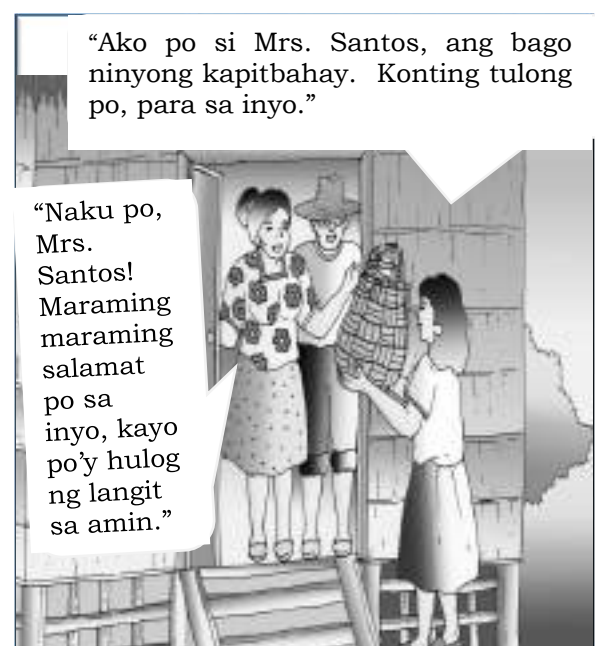
Ngunit isang araw, nasubok ang kanilang paniniwala.

Mahal kong asawa,
nalunod sa baha ang palay
na bago kong tanim dahil
sa malakas na ulan
kagabi. Ano ang ating
kakainin sa mga susunod
pang mga buwan?

“Iyon nga ang aking
inaalala, Jose, paano na
tayo? Nakalulungkot
isiping naubos lahat ang
ating palay”

Pag-alis ni Mrs. Santos ay masayang napagtanto ng mag-asawa ang pagkakaroon ng mabuting kalooban ng kanilang kapitbahay dahil bukas-palad itong tumulong kahit magkaiba ang kanilang relihiyon.

1. Anong pangyayari sa kwento ang nagpapakita ng mabuting pagkatao bagaman may iba't ibang paniniwala?

2. Bakit kinakailangan na magpakita ng mabuting pagkatao kahit na iba-iba ang ating pinaniniwalaan at relihiyon?

3. Paano mo maipapakita ang iyong pagiging mabuting tao?

Isaisip

Panuto: Basahin at sagutin ang mga sumusunod na katanungan. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Magbigay ng ilan sa mga gawain na nagpapaunlad ng ispiritwalidad na aspeto ng pagkatao.

2. Bakit kinakailangan na paunlarin ang ispiritwalidad na aspeto ng pagkatao ng isang indibidwal?

3. Bakit mahalaga na igalang ng bawat isa ang pananampalataya ng ibang tao?

4. Paano mo maipapakita ang iyong pagmamahal sa kapwa sa pamamagitan ng paggalang sa pananampalataya ng iba?

Isagawa

Panuto: Basahin ang bawat sitwasyon. Piliin sa mga pagpipiliang sagot ang nagpapatunay na ang ispiritwalidad ay nagpapaunlad ng pagkatao. Isulat sa papel ang titik ng napiling pinakaangkop na sagot.

1. Kasama mo ang iyong kaibigan sa pagpunta sa pook sambahan. Malapit sa inyong inuupuan ay may mga batang tulad ninyo na nagkukuwentuhan nang malakas. Sa iyong palagay, ano ang dapat mong gawin upang maipakita ang tamang saloobin ng pagkakaroon ng mabuting pagkatao?
- A. Magkuwentuhan rin kayo kasama nila
 - B. Hintayin lamang na pagalitan sila ng mga tao
 - C. Huwag mong pansinin kung ano ang kanilang ginagawa
 - D. Pagsabihan mo sila sa mabuting paraan na huwag silang magkuwentuhan

2. Kung ikaw ay nasa loob ng pook-dasalan, paano mo maipapakita ang pagkakaroon ng mabuting pagkatao?
- A. Magdasal nang malakas sa upuan
 - B. Makinig sa tagapanguna ng simbahan
 - C. Magkuwentuhan sa iyong kaibigan
 - D. Matulog kasi nakakaantok ang sinasabi ng tagapanguna
3. Sa oras ng komunyon, maraming tao ang pumipila para makarating sa malapit na kinaroroonan ng pari. Sa iyong palagay, ano ang maaaring gawin upang hindi magkagulo habang isinasagawa ang komunyon?
- A. Manulak para mauna sa iba
 - B. Humanap ng kilala para mauna ka
 - C. Pumila at maghintay hanggang umabot sa unahan
 - D. Tularan ang mga taong nagsisipagsiksikan
4. Isang umaga, nang dumaan kayo sa harap ng *mosque*, nakita mo ang isang grupo ng iyong kamag-aral na nasa loob nito. Dali-dali rin kayong pumasok dahil may ibabalita kayo sa kanila. Ano ang maaari ninyong gawin upang masabi sa iyong kaibigan ang nais ninyong ipabalita sa loob ng *mosque*?
- A. Tawagin sila nang malakas at sabihin ang ibabalita
 - B. Ikuwento nang malakas ang ibabalita
 - C. Hintayin na makalabas ng *mosque* at sabihin ang ibabalita
 - D. Sabihin agad nang malakas ang ibabalita.
5. Mayroong programang *interfaith dialogue* sa inyong paaralan kung saan magbabahagi ang mga tao mula sa iba't ibang relihiyon at paniniwala. Inanyahan kang dumalo ng iyong kaibigan sa gawaing ito, ano ang iyong magiging desisyon?
- A. Dadalo ako at makikinig upang magkaroon ng kaalaman sa iba't ibang paniniwala
 - B. Hindi ako dadalo, ayaw kong making sa ibang relihiyon dahil matapat ako sa aking relihiyon
 - C. Dadalo ako upang siraan sa katabi ang mga tao mula sa ibang relihiyon at ibang pananampalataya
 - D. Hindi ako dadalo dahil nais kong maglaro

Tayahin

Panuto: Isulat ang titik **O** kung ang pahayag ay nagpapatunay ng pagiging mabuting pagkatao anuman ang paniniwala at **H** naman kung hindi. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

- _____ 1. Iginagalang ni Ana ang kanyang matalik na kaibigan sa magkaiba nilang paniniwala.
- _____ 2. Pinapapayagan ni Aling Lydia ang kanyang mga anak na sumasama sa mga kaibigang may ibang paniniwala.
- _____ 3. Nakikinig si Harold sa pastor kahit sila ay may magkaibang relihiyon.
- _____ 4. Pinipilit ni Jose ang kanyang kamag-aral na pumunta sa inyong pook dasalan kahit ayaw niya, dahil magkaiba kayo ng pananampalataya.
- _____ 5. Sa tuwina ay ipinapaalala ni Bb. Chayin sa kanyang mga mag-aaral na irespeto ang kaklaseng may ibang relihiyong pinaniniwalaan.
- _____ 6. Paulit-ulit na sinasabi ni Rey na sila ang may tamang relihiyon.
- _____ 7. Nagpunta ang magkaibigang Ben at Glen sa *mosque* at dinala nila papasok ang kanilang sapatos kahit ito ay ipinagbabawal.
- _____ 8. Inanyayahan ka ng iyong kaibigan sa kanilang simbahan. Habang nagbibigay ng mensahe ang pastor, ikaw ay makikipagkuwentuhan sa iyong katabi sa loob ng simbahan.
- _____ 9. Sinisigawan ni Mila ang kanyang kapatid kapag niyayaya siyang magdasal.
- _____ 10. Pinupuna ni Jona ang kanyang nakababatang kapatid kapag sumasama ito sa kanyang mga kaibigan sa ibang pook dasalan.

Karagdagang Gawain

A. Panuto: Basahin ang bawat pahayag at sagutin ang sumusunod na katanungan. Isulat sa papel ang iyong sagot.

1. Si Ruben ay iyong matalik na kaibigan ngunit magkaiba kayo ng relihiyon. Ang kanyang pamilya ay naging biktima ng bagyo at nasira ang kanilang bahay. Paano mo maipapakita ang iyong pagmamahal sa iyong kaibigan kahit magkaiba kayo ng pinaniniwalaan?

2. Ang buhay natin ay biyayang kaloob ng Diyos sa atin. Ano ang gagawin mo para maipakita sa ating Diyos ang lubos na pasasalamat?

Susi sa Pagwawasto

<p>SUBUKIN</p> <p>1. / 2. / 3. / 4. / 5. / 6. X 7. X 8. / 9. / 10. /</p>	<p>BALIKAN</p> <p>1. X 2. / 3. X 4. / 5. /</p>	<p>TUKLASIN</p> <p>1. C 2. B 3. A 4. D 5. D</p>	<p>PAGYAMANIN</p> <p>1. TAMA 2. TAMA 3. MALI 4. MALI 5. TAMA</p> <p>II.</p> <p>ANSWERS MAY VARY</p>
<p>ISAISIP</p> <p>ANSWERS MAY VARY</p>	<p>ISAGAWA</p> <p>1. D 2. B 3. C 4. C 5. A</p>	<p>TAYAHAIN</p> <p>1. O 2. O 3. O 4. H 5. O 6. H 7. H 8. H 9. H 10. H</p>	

Sanggunian

Ylarde, Z. R. (2016). *Edukasyon sa Pagpapakatao Ikaanim na Baitang: Ugaling Pilipino sa Makabagong Panahon-Batayang Aklat*. Vibal Group Inc.

Respecting others' spiritual beliefs. (n.d.). ReachOut Australia. <https://au.reachout.com/articles/respecting-others-spiritual-beliefs>

Teaching kids to respect other religions. (2012, July 30). Parents. <https://www.parents.com/parenting/better-parenting/teaching-tolerance/kids-respecting-other-religions/?fbclid=IwAR0Tuh5pTu5C7eSmXqi3RGh2yxrdePl6Zb3EQ1r4YlXmChRpN5-yyJF-NoM>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

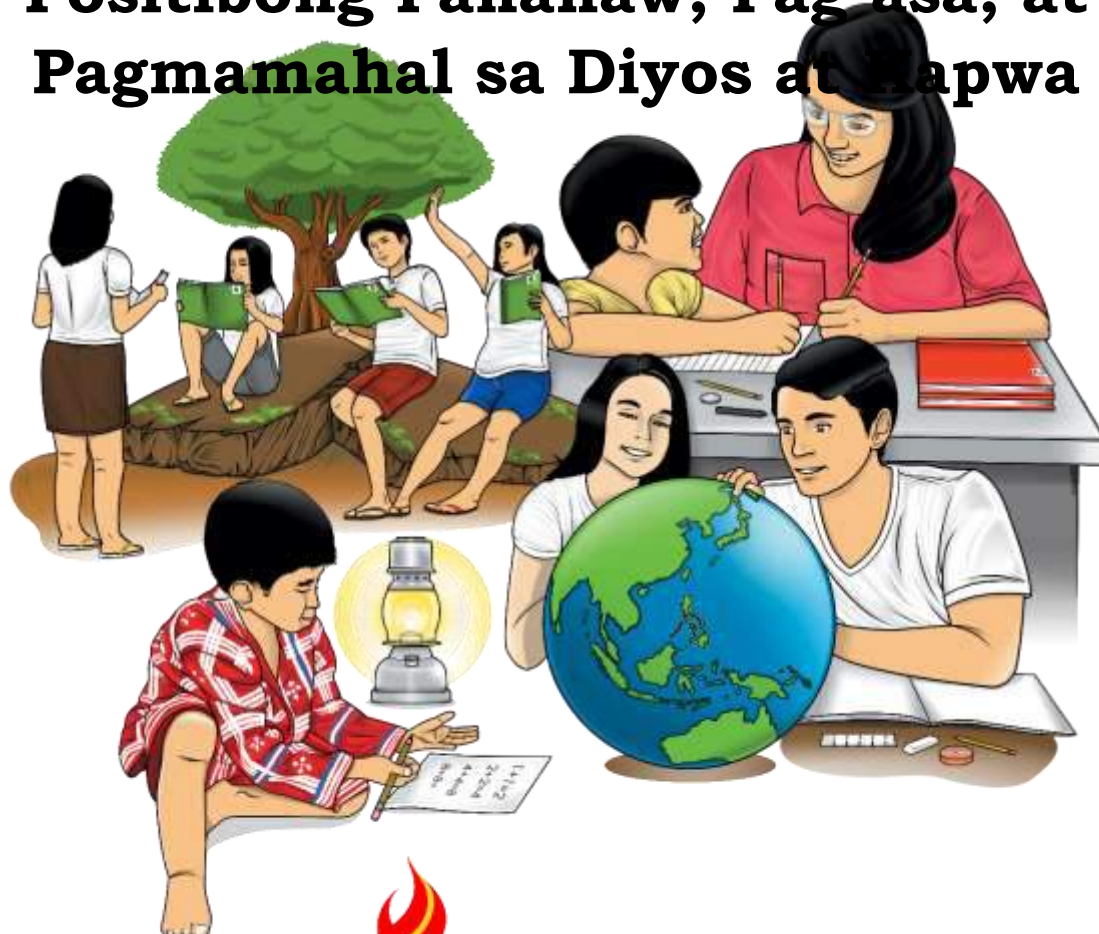
Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Edukasyon sa Pagpapakatao

Ikaapat na Markahan – Modyul 2:

**Ispiritwalidad: Nagdadala ng
Positibong Pananaw, Pag-asa, at
Pagmamahal sa Diyos at Kapwa**

Edukasyon sa Pagpapakatao – Ikaanim na Baitang
Alternative Delivery Mode

Ikaapat na Markahan – Modyul 2:

- **Ispiritwalidad: Nagdadala ng Positibong Pananaw, Pag-asa, at Pagmamahal sa Diyos at Kapwa**

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul		
Mga Manunulat:	Baby Alleah S. Mercadco Jeanne M. Cabarles	Jhannalan A. Seville
Editor :	Ida Flor C. Ferraris	
Tagasuri:	Lani A. Palma Miriam Lima	Annamor M. Eleccion
Tagaguhit:	Anthony Cordilla	
Tagalapat:	Annamor M. Eleccion Armored T. Balibagoso	Llaine Grace B. Coronel Jose Karrlo G. Barro
Tagapamahala:	Ramir B. Uytico Elena P. Gonzaga Miriam Lima Regie B. Sama Annamor M. Eleccion	Pedro T. Escobarte Jr. Donald T. Genine Renato T. Ballesteros Ronie T. Tababa Lani A. Palma

Inilimbag sa Pilipinas ng Department of Education – Region VI

Office Address: Duran Street, Iloilo City

Contact: (033) 336-2816 (033) 509-7653

E-mail Address: region6@deped.gov.ph

Edukasyon sa Pagpapakatao

**Ikaapat na Markahan – Modyul 2:
Ispiritwalidad: Nagdadala ng
Positibong Pananaw, Pag-asa, at
Pagmamahal sa Diyos at Kapwa**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Sa modyul na ito ating malalaman na ang pananampalataya ay nagdudulot ng pag-unlad ng pagkatao at nagbubunga ng positibong pananaw, pag-asa, at pagmamahal sa kapwa at Diyos. Ang pagiging positibo sa bawat sitwasyon sa buhay ay isang indikasyon lamang na may pananalig tayo sa Diyos. Kasabay ng pag-unlad ng ating pananalig ay ang pag-asang tumutubo sa ating puso na magiging madali ang kahit na mabigat na sitwasyon dahil sa naniniwalang may Diyos na nagpapalakas sa atin. Higit sa lahat, ang pananalig ang pinagmumulan ng pagmamahal sa kapwa at sa Diyos na sa atin ay lumikha.

Sa katapusan ng modyul na ito, inaasahang masagot mo ang tanong: Paano mo mapapatunayan na nagdadala ng pag-asa ang ispiritwalidad?

Sa modyul na ito, inaasahang maipamalas mo ang mga sumusunod na kaalaman, kakayahan at pang-unawa.

1. Napatutunayan na nagpapaunlad ng pagkatao ang ispiritwalidad.
 - a. Nagkakaroon ng positibong pananaw, pag-asa, at pagmamahal sa kapwa at Diyos

Subukin

Panuto: Isulat ang salitang **TAMA** kung ang pangungusap ay nagpapakita ng pagkakaroon ng positibong pananaw, pag-asa, at pagmamahal sa kapwa at Diyos at **MALI** kung hindi. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

- _____ 1. Ang pananalig sa Diyos ay nagbibigay ng pag-asa sa tao.
- _____ 2. Ang pagtulong sa kapwa ay sapat na kahit hindi ka magsimba.
- _____ 3. Kapag dumaranas ng problema, ang pagdarasal ay nakapagbibigay ng pag-asa.
- _____ 4. Ang pag-iwas sa paggawa ng kasalanan sa kapwa ay nagpapakita ng pagmamahal sa Diyos.
- _____ 5. Mahalaga na palagi tayong may positibong pananaw sa bawat problemang ating hinaharap.
- _____ 6. Sa lahat ng oras at anumang pagkakataon, dapat tumulong sa kapwa.
- _____ 7. Ang pananalig ay ang pagtitiwala sa Diyos kahit hindi siya nakikita nang *personal*.
- _____ 8. Sa bawat pagkakataon, dapat na unahin ang sarili.
- _____ 9. Ipagwalang-bahala ang damdamin ng iba.
- _____ 10. Pagbibigay ng lakas ng loob at pagdamay sa taong dumaranas ng isang mabigat na pagsubok.

Aralin

1

Ispiritwalidad: Nagdadala ng Positibong Pananaw, Pag-asa, at Pagmamahal sa Diyos at Kapwa

Ang pananalig ay ang pagtitiwala sa Diyos. Ang taong nanalig sa Diyos ay nagkakaroon ng positibong pananaw, pag-asa, at pagmamahal sa kapwa. Nagiging madali ang pagbibigay ng pang-unawa at pagmamahal sa kapwa kung may pananalig tayo sa Diyos.

Anuman ang antas ng pananalig natin sa Diyos, mahalaga na makapagbigay tayo ng pag-asa sa ibang tao at maramdaman na ang pananalig sa Diyos ay ang nagdadala ng positibong pananaw, pag-asa at pagmamahal sa kapwa.

Halina't buksan ang kaisipan kung paano magkaroon ng positibong pananaw, pag-asa at pagmamahal sa Diyos at kapwa.

Balikan

Panuto: Unawain ang bawat sitwasyon. Isulat ang **TAMA** kung ito ay nagpapakita ng patunay na nagpaunlad ng pagkatao ang ispiritwalidad at **MALI** naman kung wala. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

- _____ 1. Pumunta si Marlon sa pook dalanginan upang manalangin nang taimtim kahit siya ay pilit na inaanyayahan ng mga kaibigan niyang pumunta sa party.
- _____ 2. Pakikilahok sa mga panrelihiyong pagdiriwang tulad ng “*World Youth Day*”.
- _____ 3. Itinago ni Luisa ang sobrang sukli na ibinigay ng tindera sa kanya noong bumili siya ng tinapay at juice.
- _____ 4. Pakikinig nang mabuti at pagtanggap sa iba’t ibang paniniwala ng iyong mga kaibigan mula sa iba’t ibang relihiyon.
- _____ 5. Dinalaw mo ang iyong kaklase na may sakit at dinalhan ng makakain gaya ng pagkain at mga prutas.

Tuklasin

Panuto: Basahin ang parabula. Suriin kung paano ipinakita ng tauhan ang pagmamahal sa kanyang kapwa. Pagkatapos, sagutin ang mga tanong at isulat ang sagot sa sagutang papel.

Ang Mabuting Hangarin

Orihinal na sinulat ni Pilsen Kate Advincula

Malakas ang buhos ng ulan, nag-aagaw ang kulog at kidlat. Pagod at walang pahinga ang isang matandang lalaki na si Mang Kanor. Mahirap isipin na sa kanyang edad at sitwasyon ay nagtitinda pa ito ng halamang-ugat sa baryo upang matugunan ang kumakalam nitong sikmura. Matagal na itong namumuhay ng mag-isa sa loob ng apat na taon.

Tinatahak nito ang daan pauwi tungo sa kanyang kubo sa paanan ng bundok nang ito ay mitumba dahil sa gutom dala ang karampot na pera. Nakahandusay siyang Nakita sa gitna ng kalsada ng dalawang guro habang papuntang paaralan na nasa bundok. Tumigil sila at pinagtulungang buhatin ito sa gilid ng kalsada. Sa kanilang pagmamalasakit, bumalik ang isa sa kanila sa pinakamalapit na tindahan at bumili ng tinapay at tubig kahil alam nilang halos kulang ang kanilang dalang panggastos para sa isang linggo.

Nang makabili dali-daling bumalik ang isang guro habang ang isa naman ay umaalalay kay Mang Kanor. Pinakain nila ito at sinamahan hanggang sa bumuti ang pakiramdam. Mababakas sa mukha ng matanda ang pasasalamat sa kanila. Inalam ng dalawang guro ang pangalan nito at tinulungan sa pamamagitan ng pag-post ng kanyang litrato sa *facebook*. Si Mang Kanor pala ay limang taon nang hinahanap ng kanyang mga kamag-anak. Muling nakapiling ng kanyang mga anak si Mang Kanor dahil sa mabuting intension ng mga gurong may mabubuting puso.

Mga Tanong:

1. Paano ipinakita ng mga tauhan ang pagmamahal sa kanyang kapwa?

2. Naging madali ba ang pagtulong ng mga guro kay Mang Kanor?
Ipaliwanag.

3. Ano ang naging bunga ng pagtulong ng mga guro kay Mang Kanor?

4. Kaya mo rin bang mahalín ang iyong kapwa katulad ng ginawa ng mga guro sa matanda? Paano?

Suriin

Ang pananalig at pag-asa ang nagtuturo sa atin na magtiwala sa Diyos kahit na hindi natin siya nakakasalamuha nang *personal*. Kapag pinauunlad natin ang ating relasyon sa Diyos sa pamamagitan ng pananalig sa Kanya, tayo ay lumilikha ng kabutihan at sumusunod sa kabanalan. Ito rin ay nagbubunga ng pagkakaroon ng positibong pananaw, pag-asa, at pagmamahal sa kapwa at Diyos.

Narito ang mga indikasyon ng may maunlad na ispiritwalidad ang ating pagkatao:

✓ Pagkakaroon ng Positibong Pananaw

Ang isang taong may positibong pananaw ay umaasa na ang lahat ng mga bagay at pangyayari ay magiging maayos at mabuti. Ito ay bunga ng pagkakaroon niya ng pananampalataya at tiwala sa Diyos na Siyang aagapay sa kanya. Dahil dito, nagkakaroon ng pag-asa ang isang indibidwal na kakayanin niya ang anumang hamon at gawain.

✓ Pagkakaroon ng Pag-asa

Ang pagkakaroon ng pag-asa ay bunga ng ating pananalig sa Diyos. Ang Diyos ang ating nagiging sandigan sa bawat pangyayari sa ating buhay, lalo na sa mga panahon na sinusubok ang ating kakayahan at pagtitiwala sa Kanya. Ito rin ay nagbibigay ng lakas sa atin upang harapin ang kinabukasan nang may pananalig sa Diyos. Sa gayon, may positibong pananaw tayo sa bawat sitwasyon o bagay na dumarating sa atin dahil naniniwala tayo na may Diyos na nakaagapay o tutulong sa atin.

✓ Pagmamahal sa Diyos at Kapwa

Ang pagkakaroon ng pananampalataya at pagtitiwala sa Diyos ay nagbubunga sa isang indibidwal ng kanyang nais na mahalin ang ating kapwa. Ito ay sumasalamin sa pagmamahal ng Diyos sa bawat isa sa atin, kung saan ay ginagamit niya tayo upang ipadama sa iba ang kanyang pagmamahal. Maaari itong mangyayari sa pamamagitan ng paghahandog ng ating sarili sa paglilingkod sa ating kapwa upang makapagdala ng pag-asa at matulungan din sila na magkaroon ng positibong pananaw.

Pagyamanin

Gawain 1

Panuto: Basahin ang maikli ng sanaysay tungkol sa buhay ni Allan K. Suriin kung anong pananaw at pag-uugali ang ipinakita ni Allan K. kaya siya nagtagumpay sa buhay. Isulat ito sa sagutang papel.

Allan K sa Likod ng Entablado

Si Alan Joveness Quilantang o kilala bilang “Allan K” ay tubong Bacolod City Negros Occidental. Naging matagumpay sa larangan ng pagpapatawa sa industriyang pantelebisyon at pagnenegosyo. Sa likod ng kanyang tagumpay, puhunan niya ang pagsisikap, positibong pananaw at pangarap sa buhay. Nagtrabaho siya sa “*The Library*” dito umunlad ang kanyang angking galing sa pagpapatawa sa entablado.

Taong 1994, binigyan siya ng oportunidad na maging parte ng sikat at tanyag na *noontime show* sa Pilipinas. Ngayon ay isa na siya sa mga kinikilala sa larangan ng komedya sa ating bansa.

Philippine Entertainment Portal Inc. (PEP) Lifestyle Section

Sanggunian: <https://www.pep.ph/lifestyle/15679/alan-k-the-chairman>

Ang mga pananaw at pag-uugali ni Allan K:

Gawain 2

Panuto: Markahan ang iyong mga gawaing nagpapalalim ng iyong pananampalataya sa antas na 1 hanggang 5, kung saan 5 ang pinakamataas. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

- _____ 1. Pagdarasal sa pook-dalanginan
- _____ 2. Paglahok sa pangrelihiyong pagdiriwang
- _____ 3. Pagpapatawad sa nakagawa sa iyo ng pagkakamali
- _____ 4. Pagpapakain sa nagugutom
- _____ 5. Pakikipag-usap sa mga kasing-edad tungkol sa iyong relihiyon
- _____ 6. *Regular* na pagpunta sa mga *spiritual leaders*
- _____ 7. Araw-araw na pagdarasal
- _____ 8. *Regular* na pagninilay-nilay at pagmumuni-muni
- _____ 9. Pagdalaw sa may sakit
- _____ 10. Pagdalaw sa mga ulila at matatanda

Isaisip

Sa pagkakataong ito, inaasahan na natutunan mo na ang ispiritwalidad na aspeto ng pagkatao ay nakakatulong upang ang isang indibidwal ay magkaroon ng positibong pananaw, pag-asa, at pagmamahal sa kapwa at Diyos.

Panuto: Basahin at unawain ang bawat tanong. Sagutin ang mga katanungan at isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Ano-ano ang indikasyon na umuunlad na ang pananalig ng isang tao?

2. Paano mo maipapakita ang iyong pananalig at pag-asa sa Diyos?

3. Bilang isang mag-aaral, paano mo mapapaunlad ang iyong pananalig at pagtitiwala sa Diyos?

Isagawa

Panuto: Magsagawa ng isang panayam sa isang taong inyong itinuturing na modelo sa pagbibigay ng pag-asa at pananalig sa Diyos. Matapos nito, sumulat ng isang sanaysay tungkol sa isinagawang panayam. Gamitin ang mga gabay na tanong na ito sa pagsasagawa sa gawain:

- Ano ang kanilang pangalan, edad, lugar ng kapanganakan, at pinagkakaabalahan o trabaho?
- Ano-ano ang mga pagkakataon sa kanyang buhay kung saan ay nagpakita sila ng kabutihan sa kanilang kapwa?
- Ano-ano ang kanyang mga naging pagsubok sa buhay? Paano ito nakaapekto sa kanyang ispiritwalidad na aspeto?
- Ano ang kanyang iyong ginawa upang mapaglabanan ang pagsubok sa buhay?

Rubriks

Batayan sa Pagbibigay ng Marka	Puntos
Naglalaman ng mga impormasyong nagpakita ng pagbibigay ng pag-asa at pananalig sa Diyos	5
Nagamit ang mga gabay na tanong sa pagbuo ng sanaysay	5
Naisulat nang maingat, wasto at angkop ang paggamit ng wika	5
Makabuluhan ang nabuong sanaysay	5
Kabuuan	20

Tayahin

Panuto: Basahin ang sumusunod na pangungusap. Ilagay ang **tsek (/)** kung nagpapakita ng maunlad na pagkatao bunga ng pananalig o pananampalataya, at **ekis (x)** naman kung hindi. Sipiin at gawin ito sa sagutang papel.

- _____ 1. Si Lilia ay aktibo sa pagsali sa mga gawain sa kanilang simbahan.
- _____ 2. Pinag-iisipan at pinipili ni Renato ang kanyang mga salita bago niya ito sabihin.
- _____ 3. Mahirap man ang buhay ng pamilya ni Mang Nifer ngunit buo pa rin ang kanyang pag-asa na sila'y makakaahon sa kahirapan.
- _____ 4. Maagang pumanaw ang ama ni Mildred kung kaya't nagsikap siyang mabuti upang matulungan ang kanyang ina sa pagpapalaral sa kanyang mga nakababatang mga kapatid.
- _____ 5. May tiwala si Bea sa kanyang sarili, kaya alam niyang magtatagumpay siya kahit hindi na siya magdasal.
- _____ 6. Hindi sinasang-ayunan ni Angel ang pagpapakain ng kanyang ina sa mga batang nakatira sa lansangan.
- _____ 7. Nagkaroon ng matinding karamdaman ang lolo ni Teban. Sa halip na malungkot, ipinagdarasal niya na gumaling agad ito sa kanyang karamdaman.
- _____ 8. Bawat araw ay naglalaan si John ng oras para sa pagdarasal.
- _____ 9. Tinutulungan ni Ian ang mga taong nanghihingi sa kanya tuwing siya ay pumapasok sa paaralan.
- _____ 10. Inaalagaan ni Jepoy ang kanyang lola, sa pamamagitan ng pagsabay sa kanya na kumain at pakikipagkwento sa kanya.

Karagdagang Gawain

Panuto: Sumulat ng pangako para sa inyong sarili upang paunlarin ang inyong ispiritwalidad na aspeto ng pagkatao sa pamamagitan ng mga gawaing makakapagpalapit sa Diyos. Isulat ito sa inyong kuwaderno.

Susi sa Pagwawasto

1. TAMA
2. MALI
3. TAMA
4. TAMA
5. TAMA
6. TAMA
7. TAMA
8. MALI
9. MALI
10. TAMA

SUBUKIN

1. TAMA
2. TAMA
3. MALI
4. TAMA
5. TAMA

BALIKAN

PAGYAMANIN
ANSWERS MAY
VARY

TUKLASIN
ANSWERS MAY
VARY

1. /
2. /
3. /
4. /
5. X
6. X
7. /
8. /
9. /
10. /

TAYAHIN

Sanggunian

Kahalagahan Ng mga Hayop. (2018, October 13). Eric Catausan. <https://catausaneric.wordpress.com/2018/10/13/kahalagahan-ng-mga-hayop/>

Mga batas Na nangangalaga Sa kapakanan Ng mga hayop. (n.d.). GMA News Online. <https://www.gmanetwork.com/news/publicaffairs/imbestigador/334614/mga-batas-na-nangangalaga-sa-kapakanan-ng-mga-hayop/story/>

(n.d.). LEARNING RESOURCE CENTER - LRMS. https://dlrciligan.weebly.com/uploads/5/0/8/0/50800379/mahalin_at_arugain_ang_mga_hayop.pdf

K to 12 grade 4 learner's material in Esp (q1-q4). (2015, 7). Share and Discover Knowledge on SlideShare. <https://www.slideshare.net/lhoralight/k-to-12-grade-4-learners-material-in-esp-q1q4>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph